

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 17. malega travna 1868.

List 16.

Tarbula, keršanska junakinja.

Zložil Janez Bilc.

V.

Po sobi gor in dol koraka
Zamišljen Sapor car;
Zdaj stopa hitro, zdajci čaka;
Preganja ga vihar,
Ki silno v sercu mu razsaja,
V skerbi, britkosti ga napaja.

Kak se nezmérno morje peni,
Ko tuli vetrov moč,
Ko zvezdic skrila žar rumeni
Je neprijazna noč!
Kipí iz brezdnov globočine
Za valom val v visočine.

Da moreš caru v serce gledat',
Nevihtu vidil bi;
Mogoče pesmi ni povedat',
Kaj v sercu se godi,
Kak grozne misli se dervijo,
Mu britko ure, dni kalijo.

„Sopruga bolna mi je draga,
Življenje nje beži.
Nobena stvar ji ne pomaga, —
Zdravila zanjo ni.
Poskušal bom, kar mag veleva:
Vmori naj Tarbula se deva.

Pa večkrat mag kaj prerokuje,
Kar ni spolnilo se. —
Kaj, ako zdaj mi tud svetuje,
Kar le dozdeva je?
Razžalil bom suprugo ljubo,
Ke zved'la bo za tako zgubo.

Ak devo mag zastonj pogubi,
Izgovor najti vé.
Kandaka devo gorko ljubi:
Točila bo solzé,
Ko zvé, da srota kri prelila,
Pa zanjo našla ni zdravila.]

Pa beži misel ti plašljiva!
Ne laže boštvo se!
Beseda maga ni goljŕiva,
Če ravno temna je.
Povelje daje Zeruane,
Končam hudobne naj kristjane.“
(*Dalje nast.*)

Al — beži misel ti plašljiva!
Ne laže boštvo se.
Beseda maga ni goljŕiva,
Če ravno temna je.
Sej ved'la tud ne bo Kandaka,
Kaj Tarbulo devico čaka.

Pa — ti zatirani kristjani —
Kaj so storili mi?
Naj boljši moji deržavljeni
So Nazarejci bli.
Zakaj jim tempeljne razdiram?
Zakaj morím jih in zatiram?!

Sem potolažil li bogove? —
Vkroten je li Rimljan? —
Al vživam v hiši srečne dneve?
Al carinje je stan
Kej zboljššan britkega terpljenja?
Bo zdaljšan li ji čas življenja? —

Blagovéstnik starega zaveta.

Jezus Kristus je ravno tisti včera
in danes in vekomaj. Hebr. 31, 8.

10. Bronasta kača.

Izraelci so nejevoljni in nepokorni mermrali zoper Boga in Mojzesa, in Bog je poslal med nje ognjenih, strupenih kač, in kdor je bil pičen, je moral umreti; peklenska kača je v Adamu že vse človeštvo pičila tako, da mu je zavdala smert. — Bog je bil ginjen po nadlogah, kar so jih kače prizadjale njegovemu ljudstvu, ktero je po Mojzesu prosilo milosti: tako tudi po nadlogah, ki jih je peklenska kača vzrokovala ljudem. — Bog ukaže narediti bronasto kačo ter jo povzdigniti v pušavi: Sin Božji se je včlovečil in je bil povzdignjen na lesu sv. križa. — Kteri koli so brončeno kačo pogledali z vero in spokorno zaupljivostjo, so bili ozdravljeni svojih ran; in kteri se v veri in spokornem zapupanji obernejo na Kristusa, ozdravijo, da jim pik pe-

klenske kače ne škoduje. — Mojzesova kača je bila iz brona, tedaj le podoba kače, ne pa kača sama; tako je tudi Kristus v podobi našega, po peklenski kači grešnega mesa visel na križu. — Bronasta kača je bila povišana v spomin na rešenje izraelskega ljudstva: tako ostane Kristusov križ z njegovo podobo vedno povišan, da celi in ozdravlja rane, ki jih peklenska kača nareja človeštvu še zdaj in jih bode do konca sveta. — Kristus je na križu glavo sterl peklenski kači in nam zaslúžil pravo življenje: tako mora, kakor je Mojzes povišal kačo v pušavi, povišan biti tudi Sin človekov, da, kdor koli vanj veruje, se ne pogubi, temuč ima večno življenje. (Jan. 3, 14. 15.)

11. Mana.

Sprelepa podoba Kristusova in nebeškega kruha, ki je pravo Teló Gospoda našega v presvetem zakramentu, je mana. Moje meso, pravi Jezus (Jan. 6), je res jed, in moja kri je res pijača. Ta je kruh, ki je prišel z neba, ne kakor mana, ktero so jedli vaši očetje

v pušavi, pa so umerli. Kdor je ta kruh, bo živel vekomaj. — Mana je bila jed, ki je prihajala spod neba; Kristus v presv. Rešnjem Telesu je živi kruh, ki je prišel z nebés. — Mana je rosila ali padala spod neba vsaki dan; presv. Rešnje Telo je kruh, kateri se ima uživati vsaj po duhovno vsaki dan. — Mana je bila samo za Izraelce; presv. Rešnje Telo je le za pravoverne katoliške kristjane. — Mana je bila Izraelcem dana še le potem, kadar so prišli skozi rudeče morje: presv. Rešnje Telo se deli vernim še le po sv. kerstu, kterege pomen je prehod skozi rudeče morje. — Mano so pobirali Izraelci vselej samo zjutraj; sv. Reš. Telo se iz spoštovanja prejema zjutraj pred drugimi jedmi. Mana je imela v sebi vsa slast in prijetnost; presv. Reš. Telo ima v sebi vsa moč in sladkost: krepcá slabotne, tolaži žalostne, razsvetluje duha, oveseljuje sercé. — Mano so jedli Izraelci otroci na potu skozi pušavo: presv. Rešnje Telo uživajo človeški otroci, dokler popotvajo na zemlji in posebno na zadnje za odhodnjo v večnost. — Izraelcem se je mana dozdevala prelahka jed, so tedaj koperneli po egiptovskih loncih, v katerih so si kuhali mesó, po bučah in dinjah, po čebuli in česnu egiptovskem, pa so poginili v pušavi in niso gledali obljubljenega dežela; kristjani, katerim ni mar nebeška jed, hrepenijo po mesenih sladnostih in posvetnih veseljah, poginjajo mertvi na duši in nebeške radosti živili ne bodo, ker Jezus sam pravi: Resnično, resnično vam povem: Ako ne bote jedli mesá Sinú človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi. Kdor je moje mesó, in pije moje kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan. (Jan. 6.) — Mana je jenjala, kadar so Izraelci prišli v obljubljenega dežela: obhajilo s sv. Rešnjim Telesom bode jenjalo berž ko pridemo v obljubljenega dežela nebeško, to je, kadar ugle damo obličje presvetega Boga, kterege prejemamo zdaj skritega v podobah kruha in vina.

Udom uršulinskega društva za pirhe. *)

Bratovščina sv. Uršule, ki jo je že pred tri sto leti pričel sv. Karol Boromej, milanski nadškof in kardinal rimske cerkve z drugimi škofi vred na Laškem, in so jo sv. Oče Gregor XIII leta 1572 poterdili in z odpustiki obdarovali, je „Danica“ že večkrat omenila, in priporočala vse take in enake naprave in bratovščine, ki so naj boljše orožje zoper toliko hudih napák in sovražnikov zveličanja v naših časih. Braterne človeka gorečega delajo za sv. vero in keršansko življenje, vdanega sv. Očetu in pravicam sv. Cerkve. Kar je dandanašnji posebno potrebno, ko je vse posvetnjaško zoper pravice naslednika sv. Petra, na kterege je Jezus svojo cerkev postavil, in mu med drugim še to malo pobrati hoče, kar ima; po več krajih želé šolo od cerkve ločiti in tako že otroške serca cerkvi bolj odtegovati; posvetni zakon postaviti itd.

Hudemu se je treba z združenimi močmi ustavljeni

*) Bratovščina keršanskega poučanja sv. Uršule za srečno zadnjo uro je v začetku t. l. od sedanjega sv. Očeta Pija IX v stari Loki prejela novo gnado in oblast (facultas) privilegirane bratovskega oltarja s popolnimi odpustki za ranje uršulinske ude. Obhaja tri slovesne duhovne opravila; v postu na praznični dan sv. Jožefa deviškega Ženina Marije Device, Božje Porodnice; tretjo nedeljo po veliki noči o spominu pomočništva sv. Jezusovega rednika in varha, kterege v svojem bratovskem altarju ima, in kakor pomočnika srečne smerti (Patronus secundarius Sodalitatis), visoko časti; in na jesen o godu sv. Uršule in tovaršic svojih pomočnic. Želi pa brati vodila (Regeln) stare Boro-mejeve Uršulinske družbe, toraj ponižno prosi „Zg. Danico,“ ta spis natisniti, s čemur ji dobro vstreže, za kar jo Bog obilno poplačaj. Spis.

ter zatirati mlačnost, nejevero in razuzdanost, ki se ko huda povodenj po svetu razliva in proti vse dobro potopiti. Družbe sv. Uršule poglobilni namen je ravno keršansko poučevanje, s čimur se sv. vera poterjuje, ohranjuje in razširja, pa nasprotno opominovanje in napeljevanje k pravi keršanski pobožnosti, da se doseže njen cil in konec, namreč srečna zadnja ura in zveličanje duše. — K boljšemu pospehu tega namena naj posnamemo nekatere prav znamenite čertice iz starega Karol-Boro-mejevega uršulinskega društva, kar stare bukvice od l. 1616 obširno popisujejo v 14 poglavjih.

Pervo in drugo poglavje obsega sprejemo v bratovščino, poskušajo, da je kdo vreden ud biti itd.

Dalje nasledvajo nauki. Tretje poglavje priporoča prav posebno: sramožljivost, devištvo, čistost z modrim sv. pisma: „O kako lep je čist rod, — neumerljiv je njegov spomin, — Bogu in ljudem znan.“ In z Jezusom: „Zveličani so čistega serca, — Boga bodo gledali.“ Tirja od svojih udov, da naj se tudi sence vsake nespodobnosti in nesramnosti skerbno varujejo, ter čast delajo bratovščini in njenim deviškimi pomočnicam, sv. Uršuli in njenim sv. tovaršicam, ki so raji kri prelile, kakor da bi bile devištvo omadeževale.

Četerto poglavje veleva pokorščino, katero Jezus kaj imenitno hvali, rekoč: „Boljši je pokorščina od daritve.“ In bil je sam ves pokoren ne le nebeškemu Očetu do smerti na križu, ampak tudi ljudém, — svoji materi Marii Devici, in sv. Jožefu svojemu redniku, celo svojim sovražnikom, katerim se je dal vjeti, zvezati, na križ pribiti in umoriti. In njegova pokorščina se še vedno skazuje, ker na mašnikove besede pride iz nebés na altar v podobo kruha kakor Bog in človek, in se pusti djati, kamor mašniki hočejo, in dá se vsim zavžiti, pravičnim in grešnikom, kateri k Božji mizi pristopijo. — Pokorščina je tako potrebna, da brez nje ne more nobeno društvo obstati. V družinah je brez nje nered, nemir in prepir; v državah pa rovarstvo, rogovilstvo in punt. Zatorej nepokorščino sv. pismo k naj večim pregreham šteje, in po pravici jo priporoča tudi bratovščina svojim udom.

Peto poglavje naroča z Jezusom uboštvo v duhu: „Blagor ubogim v duhu, — njih je nebeško kraljestvo.“ Očitno je sicer, da smeš imeti, kar ti Bog dá in si pošteno pridobiš; le serca na imetje ne smeš navezovati, ter imej po nauku sv. Pavla, kakor da bi ne imel, in obračaj svoje premoženje v Božjo čast in v pomoč revnih in potrebnih. Tako zamoreš biti tudi pri bogastvu ubog po duhu, kakor je bil bogat patriarh Abraham, kralj David in drugi premožni sveti možje. — Toda skerbno se vari skoposti in lakomnosti, ki je grenka korenina mnogih pregréh, zavolj ktere se celo sveta vera zgubi. Sej sv. Pavel piše: Kteri pa obogateti želijo, padejo v mnogotere skušnjave in pridejo v zadrege hudičeve, kakor se je zgodilo nesrečnemu Ískarjotu, ki je iz gerde lakomnosti celo Jezusa izdal in prodal. —

Šesto poglavje priporoča molitev in delo po lepem prigovoru: Moli in delaj; delaj in moli, in dopadljiv boš Bogu in ljudém. Molitev je močno potrebna, ker sami iz sebe nič ne zamoremo, da si od Boga sprosimo vsega, kar na duši in na telesu za časnost in večnost potrebujemo. Zatorej vse svete pisma stare in nove zaveze molitev močno priporočajo, ravno tako sv. cerkveni učeniki; eden pravi: kar je ribi voda, to je človeku molitev; to je, kakor riba brez vode po telesu živeti ne more, tako človek brez molitve na duši ne. — Z molitvijo sklepaj delavnost, bodi priden in delaven, ter varuj se lenobe, ktera je mati vseh pregréh. In za delo je Bog človeka od začetka sveta namenil, ker ga je v rajski vert postavil, in mu ukazal ga varovati in obdelovati. Po storjenem grehu je pa Bog delo ojtroje

zapovedal, ker je Adamu rekel: „V trudu svojih rók in v potu svojega obraza boš kruh jedel.“ — In sv. Pavel piše: „Kdor noče delati, naj tudi ne jé.“ Tudi Modri sv. pisma postopače ostro svari: „Lenuh, pojdi k mravlji, ter premišljuj njene pota, in uči se modrosti. Glej, nima ne vodnika, ne učenika, ne zapovednika, vendar si o poletji nabira živeža in ob času žetve si znaša zalogo.“ Iz sv. pisma posneti pregovor pa pravi: Kakor je ptica stvarjena za letanje, tako človek za delo. — Kako naj se pa delo sklepa z molitvijo, nas uči sveta Cita, pridna dekla, rekoč: „Roke pri delu, serce pri Bogu.“ Ne smeš se v delo tako zatelebat, da bi Boga, duše in večnosti pozabil; delaj v Božjem spominu, stori in ponovi večkrat dobri namen. —

(Konec nasl.)

Kako se je šola začela.

O predzgodovinstvu in o zgodovinstvu sedanjih ljudskih šol spričuje dr. K. Zell v novem spisu, da svet pred keršanstvom nima nič skazati, da bi se bil narod podučeval po očitnih šolah. Za prvi poduk skrbeti je bila reč deržin samih, ki so uk same oskerbovale ali pa ga domačim učenikom izročevale. Še le cerkev, ki je dobila od Boga povelje učiti vse narode, je šole ustanovila, katerih namen je bil, si svojih služabnikov izučiti in odrediti. Iz teh šol so se polagoma napravile šole pri stolnih cerkvah, po samostanih in farah za podučevanje keršanske mladine. Vodstvo teh šol je bilo v prvih časih v rokah duhovstva, in nihče se ni k obiskovanju silil. Sploh so z redoma v šole hodili le taki, ki so se čutili poklicane v kak višji stan, akoravno je cerkev v raznih zborih močno močno priporočevala, da naj se šole splošno obiskujejo. Začetek naših sedanjih farnih šol je v trinajstem stoletji. O tistem času namreč je bila potreba cerkveniku naložiti, da je duhovnemu pastirju pomagal podučevati mladino v keršanskem naku in v cerkvenih molitvah. Tudi pozneje je učil cerkvenik, kadar je bilo treba. Ko je pa po znajdenem tiskarstvu podučevanje postalo splošno, je učil še branje in tudi druge začetne nauke.

Po taki napravi je bilo učiteljstvo in cerkvenstvo tako združeno, da je bilo cerkvenstvo poglavno, učiteljstvo pa stransko opravilo. In tako je ostalo po naj več deržavah skoraj brez izločka do konca osemnajstega stoletja. Šola je bila sklenjena s cerkvijo in cerkvenik je bil navadno tudi učitelj. Le samo po tistih ljudskih šolah, kjer se je zraven začetnih nauk tudi še latinščina učila, tam se je cerkvenstvo ali med več oseb delilo, ali pa se je šola posebnemu cerkvenemu služabniku izročila. Od marsikterih učiteljev studena cerkvena služba je bila zgodovinsko in djansko podlaga in začetek njih stanú, pričetek njegovega razcveta in sedanje olike. Sedanje učiteljstvo pa se pogosto sramuje svojega izvira in hoče utajiti svoj začetek!

„Reformacija“ ni preuredila te razmere med cerkvijo in šolo. V vestfalskem pomirjenji se šola naravnost imenuje pritlikljej cerkve. Še le v drugi polovici osemnajstega stoletja, o tako imenovani „Aufklärungsperiode“, ko so vsaktere naučne misli in sostave na dan splavale, je vtikanje posvetnih oblastnij v šolstvo veči moč dobivalo. Zmiraj pa so spoznavali, da cerkev je potrebna in pripravna moč, da šole vodi in v njih nadgledništvo ima. Še le o prekuciji leta 1848, v kateri se je učiteljstvo posebno skazovalo, so začeli pogosto na to tišati, da naj bi se šola ločila od cerkve. Tej misli pa so bili škofje vedno nasproti. Zdaj hočejo, da naj bi se šola vodstvu cerkvenemu izpulila, in vodstvu deržavnemu, zborniški večini se izročila, in to imenujejo

oprostenje šole! Vodstvo mladine se odteguje staršem in cerkvi in daje se deržavi.

To stori, da poduk veliko več stane, in deržavne šole so se še v vsih primérlijjih in v vsakem oziru veliko slabije skazovale, kakor pa farne šole. (Volksztg. 21. sušca.)

H.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane, — mn. (Za pirhe.) O Slovencih se večkrat sliši govoriti, da so verni pa pobožni. K temu pripomorejo, morebiti več kakor si mislimo, mnogotere molitvene bukve, katerih imamo, pravijo nekteri, že preveč. Takim preseda tudi vernost in pobožnost našega naroda, ker po dobrih molitvenih knjigah se razširja prava olika, ktera um razsvetljuje, sercé pa ogreva za dobro, za keršansko življenje. In to je poglavitna reč. Po tem se bo ravnala večnost — srečna ali nesrečna. Koliko tedaj koristi slovenskemu narodu, kdor mu spiše dobre molitne bukve! Obljubim, da velikrat več, kakor šumeči posvetni pesniki in govorniki, kateri vernemu narodu k časni ali večni sreči včasi malo, včasi celo nič ne pomagajo.

Res je, da imamo mnogo in dobrih molitvenih bukev, in da bi bilo morda želéti, da bi duhovni vodniki pisali nam več premišljevanjskih. To nekako lepo strinjajo nove molitne: „Čast Bogú na višavah;“ spisal L. J. Razun prav spodbudnih molitev in premišljevanj pri sv. maši, pri spovedi in sv. obhajilu, sv. križevega pota itd., imajo še posebno in prav priserčno šestero opravilo za obiskovanje sv. Rešnjega Telesa, potlej tehtne molitve k Sercu Jezusovemu, k Mariji Materi Božji, sv. Jožefu itd., dalje mnogotere ginljive litanije z molitvami od sv. Reš. Telesa, presv. Trojice, o življenji in terpljenji, Gospodovem, k sv. Duhu, k Angelom varhom, k sv. Jožefu, Matere Božje, vseh svetnikov. Verh tega kratke, pa tehtne premišljevanja o grehu, kar zadeva grešnika samega, in Boga, kterega žali; imenitne misli za vsak dan v mescu itd.; svete, sem ter tje nekoliko popiljene ali olikane pesmi za blagoslov (slovenske in latinske), mašne obhajilne, za praznike, Marijne, sv. Alojzja. Na koncu pesem je „Veni sancte Spiritus“ in „Te Deum laudamus“ z navadnimi molitvami po latinsko, kakor se poje pri toliko slovesnostih, pri novih mašah itd., in naposled molitve pred naukom in po naku „ante et post studia“, kakor jih molijo latinski učenci.

Zanašaje se, da ta mnogetero iz starih slovenskih rokopisov in po družih dobrih virih spisana knjiga utegne dosti dobrega storiti za poterjevanje in rast v čednosti in za poboljšanje zagrešenih, imamo upanje, da bodo naglo segli po teh velikonočnih pirhij bogoljubni Slovenci, zlasti tudi bravci „Zg. Danice.“ (Veljajo pa vezane v pol usnji 56 kr., v usnji 76 kr., z zlatim obrezkom 1 gl. 10 kr. in se dobivajo pri g. Mat. Gerberju in po vsih slov. bukvarnicah.)

V Černičah, 8. mal. trav. — čič. (Posnetek.) — Tudi pri nas smo 29.—31. sušca prav lepo obhajali trindevnico. Cerkev je bila vsaki dan pri ss. mašah in pri popoldanski službi Božji polna pobožnih vernikov. Čez 600 ljudi se je pri Božji mizi sklenilo z Njim, ki „z enim perstom derži nebo in zemljo,“ in ki je naša moč in edino tolažilo. Zadnji dan pri „Te Deum-u“ smo zahvalili tudi Boga, da nam je sv. Očeta Pija IX v tolikih nevarnostih ohranil. Bog! usliši prošnje njegove in vsih pravovernih kristjanov. Častiti bravci „Zg. Danice!“ resnične, pa tudi mogočne so besede, ktere je naš Zveličar rekel sv. Petru: Ti si skala, na to skalo bodem cerkev zidal, in vse peklenske moči je ne bodo premagale. To je pričala gorečnost tudi

pri naši tridnevnic. Naj bi bil le prišel kak sovražnik sv. vere: mogel bi se bil osramoten vrniti, ali pa móglo bi se mu bilo serce omečiti, bodi si še tako kamenito.

Iz Novomesta, 7. mal. trav. I. — Sprejmi draga Danica, žalostno novico. Komaj je 6 tednov preteklo, kar je bil č. o. Konstantin pokopan, že je smert nemila tretji dar odnesla. Umerl je č. o. Inoc. Gnido-vec po dolgi pljučni bolezni 4. t. m. Bil je rojen v Ajdovščini 10. rožnika 1832, stopil v frančiškanski red 4. kim. 1850, mašnik posvečen 22. kim. 1855; prišel v Novomesto za gimnazijalskega učenika in organista 17. kim. 1847. Bil je zvest rodoljub, neutrudljiv učenik v glasbi in petji, obče spoštovan od šolske mladosti in prebivavcev novomeških, kar je pričal tudi prelepi sprevod. Hvaležni učenci so mu zadnjokrat zapeli žalostinko: „Jamica.“ Naj v miru počiva in priporočen bodi vsim znancem, součencem, prijatelom in rodoljubom.

Z Gorenskega, 4. mal. travna H. — (Pustna pobožnost. — Cerkev sv. Jožeta. — Cerkvena slovesnost.) Tudi v Terziču se po napravi neke umerle blagoselčne gospé že nekaj let tridnevna pobožnost obhaja. Letošnje leto so pridigovali pustno nedeljo č. g. fajm. iz Šmartnega pri Kranji, J. Kr.: ali je in kaj je večnost? — V ponedeljek ondotni g. duh. pomoč. in T. rojak. L. Kl., da se moramo svetá ogibati. — V torek vis. č. g. fajm. iz Predoselj, Jož. Kerčon, od napačne in od keršanske prostosti (liberalizma). Tridnevnic za sv. Očeta, o kateri nam, ljuba Danica, zdaj toliko naznanuješ, se je pri nas obhajala 13., 14. in 15. sušca. V nedeljo (15.) popoldne je bil sklep z zahvalno pesmijo. Obhajanih je bilo okoli 1000. Gg. duhovnom, kakor so vis. č. g. fajm. A. K. pridigovali, se je že roka utrudila pri dajanji odveze. Slišati je bilo že tudi, da bodo pri nas misijon napravili. Potrebno bi bilo pač, potrebno! Fiat! — Nad Terzičem stoji prijazna podružnica sv. Jožeta. Ondi se ti odpre lep razgled po Terziču, ki ti leži pod nogami. Ta cerkev je po napravi g. fajm. vsako nedeljo in zapovedani praznik odperta, in pobožno ljudstvo hodi v praznikih popoldne v to cerkev ter tukaj moli in prepeva, kar je lepo in hvale vredno. Čutiti je pa, da bi tu ne veljal pregovor: Kjer ima Bog svojo cerkev, ima tudi h. . . č svojo kapelico, da bi namreč mladost te priložnosti ne rabila v pregrešne namene. Ta kraj bi bil tudi za samostan kaj pripraven, ker je v samoti, toda bo težko kaj iz tega. Večkrat se je že tudi govorilo, da bodo napravili križev pot k ti cerkvi, toda tudi s tem bo težko kaj, ker so cerkveni dobrotniki večidel že pomerli.

Na sv. Martina dan l. leta je bila v bližnji kriški vasi kaj spodbudna slovesnost. Ob 10 so namreč ondotni vis. čast. g. fajm. M. K. z obilo asistencijo bližnjih gg. duhovnov opravili sv. mašo za mertve. Po sv. maši pa so blagoslovili novi križ na pokopališi, kterege je tudi nekoliko pridelanega. Pa ne le za farno cerkev, temuč tudi za podružnice po očetovsko skerbé. Tako so naredili pri sv. Jurji na Gori (v Bistrici) novo zakristijo, in v Žigani vasi bodo nov zvonik omislili. Tudi menda nov Tabernakelj in moštranco, večidel iz svojih stroškov. Z Bogom!

Iz Dolenjevasi. Šest dni na Kočevskem. Nekako tužno mi je bilo pri sercu, ko se napotim 2. postno nedeljo po keršanskem nauku v Kočevsko mesto. Prečast. gosp. dekan so bili namreč željo izrekli, naj pridem tudi jest pomagat o tridnevnic. Mestna fara je velika in trije dnevi so le kratek čas, si mislim, pojdimo torej enkrat v misijon. Ni mi dajalo velikega upanja, da bi se tridnevne pobožnosti kaj posebno goreče vdeleževali; zato je bilo pobito moje serce, in kolikor bolj sem se bližal „Mitterdorfu“ žalostnega spomina, toliko britkejši mi je bilo pri sercu. Nekoliko bolj se vmirim, ko se

peljeva s prečast. gosp. fajmoštrom mitterdorfskim proti mestu. V krasnem duh. poslopji v Kočevskem mestu pa sem zvedil v svojo veliko radost, da so spovednice že vse obležene. In res je bilo tako. Spovedovali smo dolgo v noč. Tridnevnic se je obhajala 9., 10. in 11. sušca. Vse tri dni je bilo polno ljudstva pri spovednicah. Zjutraj na vse zgodej že so se gnjetli zveličanja željni okrog spovednic, in to je terpelo ves Božji dan blizo do polnoci. Zares veselo je bilo viditi, s kako gorečnostjo so hiteli povabljeni k nebeški gostii, k mizi Gospodovi vživat angeljski kruh. Vdeleževali so se presv. nebeške večerje ljudje vsih stanov. Zdelo se mi je, da sem na gori čudno pomnoženega kruha, da Jezus, naš nebeški Odrešenik, na novo nasituje množice s svojo vsegamogočnostjo. In res je z drago ceno odkupljene duše krepčal in poživiljal s svojim presv. Telesom in s svojo predrago Kervjo. Ne bil bi mislil, da od nekterih zaničevani nemški Kranjci s toliko pobožnostjo in gorečnostjo prejemajo ss. zakramente. Tudi pri označevanju božje besede sem se prepričal, da zvestejši in z večji gorečnostjo poslušajo zveličavne Jezusove nauke, kakor mnogi slovenski Kranjci po mnogih krajih. Tudi pri sveti maši se prav lepo obnašajo in so vse hvale vredni. Posebno ginjeni so bili mnogoteri pri slovesni veliki sv. maši. Dunajski demokrati se jako motijo, ako mislijo naše Kočevarje potegniti v vertinec svoje slabovernosti. Poterdilo se je s ss. zakramenti o tridnevnic v Kočevskem mestu 1900 duš. Upam, da bo toliko lepa pobožnost obrodila tudi obilnega sadú za prihodnost.

Jedro ljudstva je res zdravo, je katoliško. Lupina, to je, malopridna derhal, se sicer bolj očitno kaže, kakor pa jedro pohlevno skrito, pa nazadnje pride le pod kladvo, in potem v peč, ali pa na gnojščé. Pobit sem prišel v Kočevsko mesto, ves vesel pa se odpeljal 11. sušca popoldne z g. fajm. v „Mitterdorf“, potem ko smo po litanijah odpeli še zahvalno pesem in tako tridnevno pobožnost dokončali.

Kar sem skusil v mestu, tega sem se prepričal tudi pri Stari cerkvi. Tudi tukaj je že čakalo mnogo ljudi, in smo imeli dosti opraviti ves čas tridnevnic, ktera se je obhajala 12., 13. in 14. sušca. Tudi tukaj se je ljudstvo sploh vdeležilo svetih odpustkov z veliko vnemo in gorečnostjo za Božjo čast in svoje dušno zveličanje. Kakor v mestu, se je tudi tukaj služba Božja slovesno obhajala, kar je ljudi še bolj spodbujalo in vnemalo. Tridnevnic je bila vesela za nebesa, polna obupne žalosti pa za pekel. Ubogi zemeljski popotnik dobiva veliko dušnega veselja o takih priložnostih. Jest vsaj sem bil na duhu pokrepčan, akoravno je bilo telo utrudeno. Nekteri pa vender niso občutili nobene radosti pri splošnem veselju vnete množice — milovanja vredni konkordatorci. Osramoteni so v kakem kotu se tišali, pa tudi zamudili čas milosti in zveličanja. Malo malo osebic, da jih še na perste ni kaj šteti, tudi ne bode veliko opravilo, in naj se še tako vpirajo, posebno če so tako učene glavice, da le iz Gradca poslano adrese podpisujejo. „Oče! odpusti jim; ne vedó, kaj delajo.“ Nad 1100 duš se je tukaj opralo v Kervi božjega Jagnjeta pri sv. spovedi. Bog daj, da bi tudi z Jezusom sklenjeni vsi do konca stanovitni ostali.

Kakor v mestni fari Kočevski in v Srednji vasi, ravno tako je bilo tudi v Starem logu, v Mozeljnu, na Kočevski reki, in mislim po vsih drugih farah po Kočevskem. Povsod so pokazali prebivavci, da so katoličani, pa ne samo po imenu, ampak v duhu in resnici. Pokazali so s svojo vnemo za Jezusa in njegovo sv. cerkev, s svojo gorečnostjo za sv. Očeta papeža — kralja, da nimajo nič opraviti z liberalizmom, kateri sv. cerkvi kljubuje; pokazali so, da nočejo stopiti v kolo tistih, kateri okna razsvetlujejo, kadar se zabada meč

v milo serce sv. Očeta Pija, kadar se sv. cerkvi rane sekajo.

Lepo se je končala tridnevica z litanijami in blagoslovoma. Po zahvalni pesmi sem se poslovil s prečastitim gg. dekanom in župnikom, kterima se še enkrat lepo zahvalim za vso ljubezen in očetovsko skerb, ter pridem zvečer ob šestih po šestdnevem bivanji na Kočevskem zopet domú na Slovensko.

V Ribnici so obhajali tridnevico 16., 17. in 18. sušca. Bilo je spovedanih 2600 ljudi. Pri nas v Dolenji vasi pa je bila tridnevna pobožnost 26., 27. in 28. sušca. Vdeležilo se je sv. odpustkov nad 1000 duš. Kakor na Kočevskem, je bilo tudi pri nas na Slovenskem vse vneto za Božjo čast, vse skerbno za svoje zveličanje. Sv. Očetu, trikrat kronanemu poglavarju sv. cerkve, gre čast in hvala, da jih je toliko in toliko postergalo stari kvas, in so postali novo testo; da je veliko zastaranih grešnikov sleklo starega človeka ter obleklo novega v Jezusu Kristusu. Bodimo torej hvaležni Jezusovemu namestniku na zemlji, ter ga podpirajmo vsak po svoji moči z milimi darovi. Tolaži naj ga v britkostih in težavah, s kterimi ga osipljejo sovražniki svete cerkve, vsaj nekoliko verna vdanost zvestih otrok. Prosimo Boga v gorečih molitvah, naj nam še mnogo, mnogo lét ohrani sv. Očeta Pija, papeža - kralja. Fiat — zgódi se!

Namžor.

Od sv. Jakopa v Slov. goricah. Čh. St. — Milo se nam zdi, kadar čitamo v brezvestnih časnikih, kako strastno napadajo pravice sv. Očeta Pija IX in sploh našo naj boljši mater sv. Cerkev. Ako bi vredniki takih časnikov le količkaj pogledali v cerkveno zgodovino, bi gotovo vse drugači pisarili. Naj pa pisarijo in čenčajo kakor radi, nam vernim Slovincem ne bodo tega iz serc izpulili, kar nam je pri sv. kerstu globoko vanje zapisano. Zapisano pa nam je: „Verujem v sveto rimsko katoliško cerkev. Verujem, da je Jezus Kristus svojo sveto cerkev na skalo zidal, ktere vrata peklenške nikdar ne bodo premagale. Verujem, da je Jezus Kristus svoji sveti cerkvi obljubil pri njej ostati do konca sveta, in da je rimski papež pravi vidni namestnik Jezusa Kristusa in poglavar njegove svete cerkve, kteremu smo dolžni spoštovanje in pokoršino. Verujem, da je Jezus Kristus v naše zveličanje sedem sv. zakramentov postavil, tedaj tudi sveti zakon, kterega smé deliti le cerkev in ne župan. Verujem, da so škofje pravi nasledniki apostolov in da se ne smé od njih nespoštljivo govoriti in pisati.“

Kakor na Krajskem zdaj v svetem postnem času obhajajo tridnevnice, smo jih mi na Štirnem obhajali poslednje tri dni starega leta. Tudi mi smo se obilno zbirali v naših lepo okinčanih cerkvah ter smo večnega Boga prosili odpuščenja svojih grehov in blagra za sv. Očeta in za celo kerščansko cerkev. — Kaj lepo pa je gledati nedolžno našo šolsko mladež takrat, kadar molimo po šoli za sv. Očeta. Pri besedah: „Prosimo te, o Gospod! blagoslovi našega sv. Očeta Pija IX,“ više povzdignejo ročice, kar vsakega človeka lahko v serce zbode. Naši liberalci veselja poskakujejo, da je zmagala njihova stranka o zakonu in šoli. Ni pa blago tako veselje, da derhal cerkvi zvestim ljudém okna pobija.

Iz Gorice, véliki petek zvečer. J. (Iz prijat. pisma.) Približala se je velika noč, ktere se vsak pobožen kristjan veseli, ko sliši veselo „alelujo“ zapeti. Tudi mene je vsako leto veselila velika noč, in tudi letos sem se je veselil. Ali človek obrača, Bog pa oberne. Z žalostjo moram vam naznaniti, da nam je danes okoli pol štirih umerl prečast. o. Mansvet Šmajdek. Bog mu daj večni mir in pokoj in večna luč naj mu sveti! Bil je ranjki rojen v Soteski l. 1819 l. sušca; stopil je v samostan 22. vel. serp. 1836 in mašnik je bil posvečen 6. vel.

serp. 1842. Z njim smo zgubili svojega ekshortatorja. Bil je marljiv in neutrudljivo delaven v spovednici kakor tudi na leci. Malo časa je bil bolan; danes teden je še hodil in tudi maševal. Premrazil se je bil, ker je hodil na deželo, posebno cvetni teden, ker so tukaj tridnevico obhajali. Pri nas tukaj na Kostanjevici je bila tridnevica 2., 3. in 4. t. m., in tudi po družih mestnih cerkvah so cvetni teden tridnevico obhajali. Naj bo ranjki vsim Daničinim bravcem posebno priporočen!*)

Wabashaw v Minesoti, 4. sušca 1868. — Pred nekoliko dnevi mi prijazna Irka, ki je poprej stanovala pri Zgornjem jezeru (Lake superior), podá angleški časnik „Mining et Manufacturing news“, da bi bral v njem o ranjkem škofu Baragu. Od začetka sem se bral, ker sem že v več listih od njih bral, vendar ga na zadnje vzamem in pri priložnosti pregledam. Najdem pa v njem prav izvrsten govor, ki so ga imeli generalni vikar Ed. Jaķer (terd Nemeč) v petek zvečer 30. prosenca 1868. Če ni kdo drugi življenja tega slavitega škofa bolj na tanko popisal, bi znal sledeči govor tudi za Slovence mičen biti, akoravno ga jim le v slabi prestavi podam. Napis je: Življenje mil. g. škofa Baraga, D. D. pervega škofa v Marketi (Marquette) in „Sault St. Marie.“**)

Zapopadek nocojšnjega govora je bil oznanjen, da bo življenje škofa Baraga. Zvolivši si ta naslov svojega govora sem zavoljo pomanjkanja prevdarka v veliko zmoto zabredil. Ker koj ko sem malo tvarino pregledal, sem zapazil, da, akoravno bi zgodovino izvrstnega prelata samo kakor misijonarja popisati hotel, bi me omagali brežštevilni dogodki in dela, ki bi jih imel omeniti... Pa sej nobeden teh, kar jih je tukaj zbranih, sej nobeden tistih, ki so našega ranjkega višega pastirja poznali, ne bo pričakoval, da bi jaz zamogel zadostiti svoji nalogi; zato se pa tudi ne bom dalje izgovarjal.

Otročje leta slavitega prelata.

Vis. čast. g. Friderik Baraga, prvi škof v „Marquette-u in v Šmarii (Sault St. Marie)“ so bili doma iz Kranjskega, kjer so luč tega sveta ugledali 29. junija (na praznik apost. ss. Petra in Pavla) l. 1797. Kranjsko, oddelek Ilirije, v južni Avstrii, je prijazna majhna deželica, ki ima skorej laško obnebjje. Planine se celo tje stegujejo, in znana je posebno zavoljo treh naravnih čudovitost, ki so: živo srebro v Idrii, cirkniško jezero in postonjska jama. Njeni prebivavci so terdno, zmožno ljudstvo slovanske korenine, ki govori slovenski jezik, eden bolj melodičnih med slovanskimi narečji (dialect). Samo ta jezik so naš Friderik govorili do devetega leta svojega življenja, ker njihovi ljudje so bili terde slovanske korenine, in ako ne vštevamo v to nemške izreje ranjkega prelata, je ravno tako neprimerno ga nemškega škofa imenovati (kakor ga imenujejo vsi časniki tu; — moja opomba), kakor erinskega sina (Irca) za Angleža imeti, ker je rojen pod angleško vlado. Tudi ni res, kar se je velikokrat govorilo, da so bili škof Baraga v rodu s cesarsko hišo Habsburgov, ali da so bili zlahtnega stanu. Njihova družina je bila ena naj bolj slavitih v deželici in precej premožna. Imela je tudi enega tistih gradov, ki so bili v poprejšnih časih samo posestva zlahtnikov, pa zlahtnost Friderikovih staršev je bila v čednostih in popolnoma vdanosti do vere svojih dedov; boljši

*) Znano je, da je bil ranjki glasovit in poseben priljubljen pridigar in pisatelj, ter je na svitlo dal pridige, duhovnega „tovarša“ za tretji red, pa tudi „Danica“ ima od njega veliko lepih spisov. Bog mu plačuj njegovo marljivost. Vr.

**) Prestava, v naglici narejena, ni prav natančna od besede do besede; vendar vse obsega kakor original, razun kacega malega stavka, ki nima dosti v sebi. Pis.

zlahtnosti ko té mu niso mogli zapustiti. V tem gradu, blizu Trebnega, so Friderik Baraga preživeli prvih 9 let svojega življenja pod vodstvom domačega učitelja. Kranjci, kakor tudi Tirolci in tudi drugi gorski prebivavci so ohranili v vsih svojih navadah priprostost poprejšnih časov; zemlja rodi močne, nepremakljive značaje. V takih okoliščinah in pod skerbim varstvom svojih res pobožnih staršev je odrasel mladi Baraga, in brez dvoma je bil že takrat tako natančen v spolnovanji svojih dolžnost, ktera čednost je bila pozneje tako izverstna v njih življenji, — čednost, ki jih je naučila lepega reda v vsih rečéh, reda, ki ga niso opustili tudi celo med divjaki, kjer so v njih šotorih spali ali po gojzidih in velikih jezerih popotovali.

Njihovo učenje.

Ko je bil Friderik 9 let star, gre v Ljubljano, glavno mesto kranjske dežele, v šolo. Ravno takrat so bili kaj zmedeni in čudni časi. Evropa se je tresla pred vojskami francoske republike in napoleonskega cesarstva. Brez prenehanja se je boben slišal; armade so odhajale in zopet prihajale, tekavci so letali sem ter tje, ljudje so se skerbno skupaj zbirali poslušaje novice: kmalo da se vojska začne, kmalo da se mir dela, in kmalo zopet novico o kervavih bitvah in grozovitih dogodbah, ki so dohajale iz vsih delov Evrope. Ljubljana, na veliki cesti iz Laškega na Dunaj, ni bila ravno kraj arkadskega miru v teh težavnih časih. Pa pri vsem tem naš mali učenec ni poznal družega, kakor svoje knjižice in svoje klasične naloge, ki jih je izverstno izdeloval.

Friderik se je pripravljajl za drugo vojsko, bolj imenitno, ki jo je pozneje vodil z orožjem učenosti. Za politiko se naš pobožni škof nikoli niso posebno pečali, ni imela nikakoršne mikavnosti za njih; vender so nas včasih osupnili s svojimi opombami o politiki evropejski ali ameriškanski, ki so bile polne dobrega pomena in jako šaljive. — Za nekoliko časa je bila Ilirija vzeta Avstrii in pridjana napoleonskemu cesarstvu. Kmalo so se zapazile znamenja mogočnega vladarja; celo šole so bile spremenjene in drugač vravnane. Francoski jezik se je spravil v šole, in tako je naš Friderik, ki ga je kmalo popolnoma znal, prvo stopinjo storil na tisto polje delavnosti, ki mu je poznej dalo ime, za ktereга se pa ni veliko pečal — med učenim svetom. Zraven francoščine se je vadil tudi nemškega in laškega jezika, ki ju je kmalo gladko govoril, — pri tem pa ni zane-maril slovenščine ali drugih starih jezikov (gerščine in latinščine) in tako hitro je napredoval v vsih akademičnih vednostih, da je bil kmalo izversten memo družih. — Pa zdaj pride čas tudi za Friderika, si svoj poklic izvolit. Volja Vsegamogočnega, kakor tudi prihodna delavnosti, — velika naloga njegovega življenja mu še ni bila znana. Zvolil si je pravoznanstvo, in slavito vseučilišče dunajsko mu je postalo „Alma mater.“ Pet dolgih let od l. 1816—1821 je obračal vse svoje zmožnosti tej vednosti, in izdelal je izverstno vse študije, ki jih avstrijska vlada predpisuje vsim, ki hočejo potem dobiti cesarsko službo. Ali veliko je bilo začudenje med součenci, ko je Friderik, ki je imel za saboj vse te težke študije, naznanil, da se hoče bogoslovstva poprijeti. Naspotovaje vsemu ugovarjanju je bilo njegovo glasiló: „Unum est necessarium (le eno je potrebno).“ Podal se je v ljubljansko semenišče, je izdelal bogoslovje v dveh letih, in bil je mašnik posvečen 21. sept. 1823 v 26. l. svojega življenja. Tako je stal tedaj na tistem polji, kjer je njegova duša, tako polna ljubezni do Boga in do bližnjega, mir in zadovoljnost najti upala. Goreče je želel z dobrimi deli Bogu služiti in terdno je veroval, da bi ne mogel bolj Božje časti vikšati, in bolje

bližnjemu pomagati, kakor če ga pripelje na pot zveličanja in na nji skerbno vodi; zato je bila sreča njegova — med delavce v vinogradu Gospodovem prišetemu biti — neizrečeno velika. On ni bil kateri tistih, ki se pečajo le s praznimi domišljenji ali sanjarijami — letáje od rožice do rožice, ki vedno iščejo pa nikoli ne najdejo, in celo ne vedo, kaj želé. Naš škof so se le bolj pečali s tim, kar v resnici biva (realität), in kadar so se kaj storiti namenili, so se dela tako poprijeli, da jih nihče ni mogel od tega odverniti. Ako še pomislimo gorečnost in moč čutenja, ki ga je njih duša odkrila v govorih in spisih, se pač ne bomo čudili, da so bili neizrečeno srečni, da so premagali vse težave in se podali na pot svojega poklica s terdnim sklepom za naprej na nič družega ne misliti, kakor na večjo čast Božjo in zveličanje duš. (Konec nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Za sv. Očeta.) Gotovo ena prvih nemških govorniških zmožnost je mogunški kapitulat Mufang, ki smo jeseni tudi nekteri Ljubljanci imeli veselje ga v Insbruku slišati. Le-ta je tudi na Dunaju undan v šentmihelskem zboru v svojem tehtnem govoru razodel marsiktere resnice, ki naj bi si jih Avstrijanci z zlatimi čerkami zapisali in se na nje bolj ozirali, kakor pa na „liberalno“ publovpitje. Zastran „bolne Avstrije“ in moža, ki jo je sprejel zdravit, misli govornik, da se Avstrija zamenjuje z Dunajem. In on meni, da prevečkrat časnikarji v Avstrii kažejo očitno mnenje. To pa je velika zmeta... In zastran pomočkov sploh pravi govornik, da z liberalnim formalizmom se bolne kraljestva ne ozdravljajo. „Duh — on poživlja, pravi sv. pismo; to, gospodje moji! pa ni duh, ako se narodopravne pogodbe na stran potiskajo, kakor da bi ne bile nikoli sklenjene. To ni nikakoršen duh, ako se v katoliški deželi hoče šola od cerkve ločiti; to ni nikakoršen duh, ako se zakonu njegovo posvečenje in svetost jemlje“ (gromovita pohvala). Govornik upa nadalje, da bolezen Avstrije ni na smert, ampak v poveličanje Božje; — priložnost k temu se kaže v navdušeni vojski za sv. Očeta. Vojska naj se bije pod zastavo sv. Očeta zedinjeno s cesarskim banderom. Moč ljudstva je zastavljena na njegovi veri. To so spoznali vsi veliki vladarji: Karol Veliki, Ferdinand II., — tudi Napoleon I je to poterdil. To pa je hotel tudi naš cesar, ko je leta 1851 Cerkvi prostost dal in l. 1855—56 konkordat sklenil. To je bilo djanje vere, djanje pravice, djanje blagra itd.

Govornik razlaga, kaj naj vsak stan dela, da se doseže pravi blagor. Duhovstvo naj uči s serčnostjo in previdnostjo; ni treba da bi se mešalo v politiške prasanja, vera je njegovo veliko prašanje in če se to dobro obravnava, zdrava politika sama vzmaga. Francosko duhovstvo nam je zgled. Sej ravno Napoleon je premiljeno laško kraljestvo (sméh) na noge spravil. To pa francoskega škotovstva in duhovstva ni zadrževalo, da bi se ne bili za Rim potegovali. In s kakošnim nasledkom? Minister, cesarski govornik, je mógel naznaniti, da nikoli, nikoli Italija ne dobi Rima.

Plemstvo govornik zavrača na njih sprednike, kterih junaštvo in čast je bila prisega: zoper nevero vjaskovati se, zatirane braniti itd. Tudi zdaj imajo k temu priložnost, ker nejevera je krog in krog; in k tej vojski v posameznem občeni in v očitnih zborih je treba ravno tako viteške serčnosti, kakor če kdo gre na Jutrovo in se bojuje zoper mohametane. Cerkev Božja, je rekel govornik, nevesta Jezusa Kristusa je brez brambe, in pravica sv. Očeta se napada; zamorete jo tedaj braniti, ako svoje sinove na Rimsko pošiljate, da za njo

kri prelivajo, kakor sinovi družih katoliških dežel. Dajte svobodo tudi duhovstvu, ne da bi se mogel Vam vsužniti, ako je komu od Vas kake službe prositi.

Ko je bil Kara Mustafa pred Dunajem, se je vse zedinilo zoper njega: vojaki, mestnjani, rokodelci, študentje, možje in žene. Toda nevera, ki se dandanašnji pred Rimom zbira, je veliko strašnejši kot Kara Mustafa pred Dunajem; kakor se je takrat vse zedinovale, tako naj se zdaj strinjajo vsi za papeževo reč: plemstvo, mestnjani in vojaki, rokodelci, študenti in vsi drugi ljudje, prav posebno se morajo tudi mladenči navdušiti za sveto reč. Res! nič ni lepšega kakor vojskovati se za tako pravično in sveto reč, kakor je reč sv. Očeta... Poslednjič opominja govornik še k obilni in goreči molitvi v deržinah, k darovanju za sv. Očeta ter k bratovski sv. Mihela.

(Medvérska postava.) Spodnja zbornica je 3. mal. travna obravnavala razmere, kakoršne naj bi imele razne od države priznavane verstve med seboj. Da od te postave prave svobode in samostojnosti za cerkev ni pričakovati, kaže njena osnova. Katoliška vera, ki jo skoreji celo cesarstvo spoznava in priznava za edino resnično, bi bila po tej osnovani postavi deržavi ravno toliko, kolikor judovstvo, kolikor druge vere, tudi take, ki bi se imele še le izgnjezditi, samo če jim kake prihodnje zbornice deržavne pravice podelé. Od cesarja ne zakonska in ne šolska postava še niste poterjeni, medvérska pa ima priti še le pred gosposko zbornico.

Dr. Jäger je pričel obravnavo s kaj čverstim govorom. Omenil je, kako ta predlog namerja zopet en kamen iztergati iz poslopja katoliške cerkve na Avstrijskem, katoliško cerkev zopet v eni reči oropati tiste brambe, ki jo je dosihmal imela. Ako se gleda, v kakem duhu se to svetva, se vidi, kako hočejo na enako stopinjo katol. cerkev postaviti z vsako versko ločino (seкто), ktera ima tudi še le v prihodnje na dan priti. To pa se pravi prezirati to, kar je res že stoletja bilo in je še v Avstrii. Avstrija je po veličini in celoti katoliška deržava, in Avstrija naj tudi za vse prihodnje čase ostane katoliška deržava. Na te besede poslancove so nekteri levičarji tako živo šumno zagnali: „Nein!“ — (ne)! da je predsednik jél zvoniti.. Govornik pa je rekel: To tirja pravica, to tirja tudi previdna politika, in je dokazal v nadaljnjem govoru.

Svoje terditve govornik podpira iz zgodovine; pokazal je, da celo cesar Jožef II je hotel, da Avstrija mora imeti katoliški značaj, da kat. cerkev je bila zmiraj gospodovavna v Avstrii. Katoliška cerkev v Avstrii ima tisučletne pravice, ona ni kak najdenec, še le sinoč pred vrata te hiše položen, da bi se mi posvetovali, če naj ga po stari špartanski šegi lakoti izveržemo, ako bi bil hrom, ali pa da bi ga po svoji volji za deklo ali za hlapca izredili... Dokler večina razločuje, zoper kar se bo pač v tej hiši naj manj ugovarjalo, dotlej tudi v verskih razmerah zastran značaja Avstrije ne razločuje manjšina, ampak večina. V deržavnem zboru zastopane dežele štejejo 18,072.000 katoličanov, 490.000 nezedinjenih grekov, 351.000 evangeljcev, 682.000 judov... Govornik zavrača dalje na slovesne cerkvene opravila (preslavni obhod sv. Reš. Telesa), kterih se cesarska hiša in vsi naj višji deržavni služabniki vdeležujejo; — na pragmatično sankcijo, ki tirja, da mora vladna hiša biti rimsko-katoliške vere itd., iz cesar je katoliški značaj našega cesarstva jasen in očiten. Ako postavodajstvo vse zlagoma razdira ta katoliški značaj, se ono ne ozira na djanske razmere deržave, temuč jih prezira, noče zanje vediti.

(Konec nasl.)

Amerikansko. Že dolgo časa pišejo časniki o pravdi Johnson-a (r. Džons'n), predsednika severno-amerikanskih deržav, ker je neki presamosvojno ravnal. Ker se po naši misli v tej dogodbi Božja previdnost nekako posebno razodeva, torej v to reč nekoliko bolj pogledimo. „Volksztg.“ v Baltimori piše, da 23. sušca je bilo pravedanje v novo poprijeto in predsednikovi zavetniki so prosili 40 dni odloga, da bi se na zagovarjanje pripravili; dovolilo pa jim je starašinstvo le 10 dni. Predsednik je precej zapušen, njegovi toživci pa kažejo veliko jezo in razdraženost ter se je bati, da bode predsednik odstavljén. Nasledkov tega početja noben človek ne vé, — misli se pa mnogotero, da Amerika se dervi v novo černo vojsko. Vse znamenja na to kažejo. Demokratiška (ljudska ali zmerna) stranka se za predsednika ne peča. Naj slovečnisi njeni možje očitno in naravno pravijo, da jim je ena reč, naj se predsednik odstavi, ali pa ne; viditi je celo, da bi jim bilo ljubše, ako se odstavi, kakor da bi v vradu ostal. Imajo namreč predsednika za guleža, ki je preveč govoril in premalo delal. Izvolili so ga bili radikalci (rogovileži), in ako ga ravno taisti zaveržejo, je to njih reč, in morebiti pripomore, da se ljudstvu oči odpró ter vidijo brezno, pred kterim stoji narod. Demokrati pravijo, da Johnson je bil naj bolj napét radikalec, dokler ni bil za predsednika izvoljen. Že na predsedniškem stolu — je še zmiraj menil, da južni vstajci (ki so se hotli iz zveze ločiti) se morajo hudo strahovati. Tudi mu mnogi še niso pozabili, da je bil o vojski z jugom podpisal smertno sodbo gospé Sanat-ove, ki je bila pa nedolžna. Ako bi bil južne deržave po vojski spoznal za deržave in njih zastopanje zagotovil na kongresu, bi ne bilo prišlo tako deleč. Generala Grant in Šerman sta takrat menila, da naj se mir naredi s premaganimi, samo da je vojska končana. Vse je kazalo na stanoviten mir. Johnson je pa zmiraj še govoril, da izdajavci se morajo strahovati, akoravno sta Grant in Šerman terdila, da tako djanje je nasprotno civiliziranemu vojskovanju. Iz tega vzroka se mu zdaj odtegujejo demokraški vodniki. Menijo, da iz naglega prekuca po radikalcih bode ljudstvo spoznalo nevarnost in s tem se odvernila nesreča, ki jo rogovilstvo žuga. Ako ljudstvo ne spregleda in se ne prestraši, bodo nastopile okolišine, ki bodo mehikanskim kolikor toliko enake.

Švicarska Pijeva družba je kardinalu Ravšerju poslala zaupnico zavoljo njegovega obnašanja pri konkordatni obravnavi v gosposki zbornici. Švicarski katoličani pravijo: „Nas katoličane vsih dežel in vsih narodov veže duhovna véz; ako en ud terpi, terpé vsi udje... To terpljenje tolikanj bolj čutimo, ker dosihmal smo bili vajeni v Avstrii gledati katoliško véliko moč, na ktere od Cerkve posvečeni in blagoslovljeni kroni se je skoz stoletja znamenje križa lesketalo. Bo li dandanašnji drugač? Vleče sicer skoz Evropo sapa, ki pod videzom napredka hoče duh keršanstva izločiti iz svetovalnih hiš, novošegno deržavo ob keršanstvo pripraviti, ki se v ta namen prederzuje katoliški Cerkvi tudi zagotovljene pravice in s pogodbo dano besedo enostransko prelomiti; toda v takem zoperkeršanskem prizadevanju mi ne spoznavamo napredka, ampak nazadek; ne sterpljivosti, ampak samovoljo; ne prostomiselnosti (liberalnosti), ampak absolutizem. Ne moremo si torej te bridke misli prilastiti, da bi se Avstrija s svojo katoliško cesarsko hišo in s svojim katoliškim prebivavstvom na to zoperkeršansko pot spustila.

Novo berilo iz vsih vetrov. Središni odbor severinske dunajske družbe je poslal zaupnico grofoma Leonu Thun-u in Gust. Blome-u in vladnemu svétniku dr. L. Arndts-u — zavoljo njih poganjanje za cerkveno reč v gosposki hiši. — Tudi šentmihelska družba iz Linca je

omenjenim gospodom zaupnice poslala. — Iz srenje Enzersdorf-a so ravno ti gospodje dobili adresu z 99 podpisov. — Razun tega je dr. Arndts dobil iz Avstrijskega in od zunaj toliko priznavavnih dopisov, da mu ni moč na vse odgovorjati, temuž želi saj s posredstvom „Volksfreund-a“ to opraviti. —

Iz Ljubljane. „Laib. Ztg.“ 6. t. m. se tolaži, da je vendar tudi iz tiste undan tako grajane „kaste“ nekoga našla, ki je v konkordatnih rečeh njenih misel: dr. Ginzeln (ki pa očitno protestuje zoper pajdaštvo s konkordatorborci). Toži pa ob enem „Danico“, da njeno stanovitno ravnanje — „von Anfang an beobachtete Haltung“ — s tako sovražljivostjo (!) pretresa. — Kar „Laibaherčino“ haltung tiče (z osebnostmi nimamo nič opraviti), naj se potrudi svoje liste od ll. 1855—56 malo pregledati in primeriti, kako je takrat pisala, pa kako zdaj piše o ravno tisti reči: o konkordatu, in o tistih, ki so imeli z njegovim sklepanjem opraviti; potlej morebiti ne bo „Danici“ natvezala „blinden Eifer“, ktera se v tej reči kakor v drugih derži stanovitnih katoliških načel. — Pa tudi „Laibaherčin“ tihi zdihljaj po policaju zoper „kirchliche Eiferer“ (če prav razumevamo, kaj hoče z oponašanjem: „ausgedehntester Gebrauch der Pressfreiheit“, besed „jud“ — „mavtar.“) — tudi to kaže, da ima nekako kratek spomin. Kajti, dala bi se nabrati po njenih paginah precej težka torbica ne odveč blagodišečih primkov, ki jih je rabila ali jih rabi zoper neke „Dunkelmänner“, ki so bili o svojem času na Dunaju zbrani, in zoper tisto „kasto — verknöchert in alten Traditionen“, — zoper „kopflohes Beginnen blinder Eiferer“ itd. — — „Hm, hm... Danica že modruje; toda: dohtar Ginzeln? Kölnerztg? Take veljavnosti vendar ne rastejo na Golovcu!“ si misli ne mara „Laib.“... Ne posamezna osebnost, ko bi tudi res vso svojo vodo na „Laibaherčin“ mlin vodila, in ne kak časnik družih misel, ampak papež s katoliškimi škofi ima katoličanu določiti njegovo cerkveno-versko stališe. — Še nekaj. Deducije 2. apr. v „Laib.“ katerih je tako vesela bila, smo tudi prečitali. „Ker je Avstrija zgubila Lombardijo, Benečijo, ker je Ogersko dvalizem pregradil od nas; zato konkordat nima več moči za ostalo cesarstvo?..“ To saj na naše neinteligentne ušesa tako zvonijo, kakor bi rekel: gospodar je kos svojega posestva po nesreči zgubil, torej tudi zastran družega ni več zavezan prijatlu mož-beseda biti. —

Iz Novomesta, 14. mal. trav. — Pri nas bomo obhajali slovesnost novih svetnikov, namreč: mučencev Gorkumskih in družih drugo nedeljo po veliki noči. V nedeljo bodo tri pridige, v ponedeljek, torek in sredo pa po dve.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Umerl je 11. mal. trav. preč. g. Fr. Jelovšek, kanonik v Novem mestu. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Kmet Jan. Kraker pri sv. Martinu ob Slov. gradu 3 dvajs. s pristavkom: Prosim za blagoslov na duši in na telesu in za srečno zadnjo uro.“ Stara Oslica s pastirjem vred o tridnevnic sv. Očetu Piju 11 gl. — Iz Loke poslano po pn. g. fajm. P. Remicu: 47 gl. 50 kr. v pap., 10 gl. st. d. v terdnj. in dvajset., 5 gl. 75 kr. sr. nov. den., in 4 gl. 31 kr. v drugem den. Vsi darovavci prosijo sv. Očeta blagoslova za zdaj in ob zadnji uri. Dve prijateljci 1 gl. v pap. in 3 dvajsetice; prosite blagoslova za srečno zadnjo uro. — Iz št. Vida pri Zatični: G. D. „Tu es Petrus etc.“ 1 terdnj. za 2 gl. st.

den., A. Kor. 1 terdnj. za 2 gl. st. den., Ant. K—čar 1 terdnj. za 2 gl. st. den., A. Br. 1 gld. sr., A. Rajer 1 gl. sr., M. R—r 1 gl. sr., Ant. in Fr. R—c 4 dvajs., Fr. in A. Zup. 4 dvajset., M. Klem. 50 kr., A. R. z družino 1 gl., Ana Kr. 2 dvajset., K. Fort. 1 gld. sr., J. Vk. s sestro 1 gl., Fr. Herb. 1 gl., A. Md. 35 kr., M. Anžl. 1 terdnj. za 11 grošev, vsi za srečno zadnjo uro; — Omh. s svojo družino 1 gld., prosi za gnado pravično živeti in srečno umreti, M. Zajic 3 dvajsetice, Mh. Zc. 2½ dvajset., A. Zc. 2 dvajs., J. Mark. 30 kr., U. Kopr. 50 kr., A. Tom. 50 kr., Mar. Ih. 50 kr., Ant. Pet. 1 gld., J. Breg 35 kr., Fr. Gr. 20 kr., — vsi s prošnjo za odpušenje grehov in srečno zadnjo uro, A. Jav. 30 kr., prosi blagosl. za gnado čistosti in vrednega prejemanja sv. zakramentov, A. Kavšek s tovariši 1 gl.: za spreobrnjenje grešnikov in srečno zadnjo uro, J. za duše v vica 1 gl.; z družimi darovi brez posebej naznanjene prošnje vsega skup: 3 terdnj. po 2 gld. st. den., 1 terdnj. za 1 gl. st. d., 36½ dvajset., 3 terdnj. po 1 gl. n. d., 1 terdnj. za 11 grošev, 7 petic po 25 kr. in v papirji 47 gld. a. v. — Iz Poljanske fare: farani 12 gl. 66 kr., g. J. Vesel 1 gl., Štef. in Ana Šubic 2 gl. v sr., J. G. 4 gl. 34 kr.; skupaj 20 gl. — Iz Lučin sv. Očetu o tridnevnic 10 gl. — S Homca 23 gl. a. v., 8 st. deset. in pol gl. sr.; prosijo blagosl. za pastirja in ovčice. — † † 10 gl. v kuponih. — L. K. 1 gl., prosi blagoslova za keršansko poterpežljivost. — Iz Kočevja 8 gl. — Hvala za tridnevnic! — in blagoslov za poterjenje dobrih in spreobrnjenje terdovratnih! — Iz Srednje vasi na Kočevskem 12 gld. 10 kr. — Z: Ut Deus benedicat gregem cum pastore et eum defendat contra lupos! — Neka žena 1 gold.: „Da bi se Bog usmilil katoliške Cerkve.“ — A. Sch. 1 terdnjak za 1 gld. — Z Dovji 13 gld. 70 kr.: č. g. fajm. 2 gld., g. kapl. Lov. Bergant 2 gld., učenci šolski na Dovjem 1 gl. 70 kr., farmani o tridnevnic 8 gl.; vsi z željami: „Sv. Oče! sprositi nam odpušenje grehov in stanovitnost v dobrem do smerti.“ — Iz Suhora 5 gl. — Devica 2 dvajset.; prosi „za sv. žegen.“ — Od prečast. dekanije Semič poslanih 25 gld. 10 kr., namreč: Stari terg 13 gl. 60 kr. in sicer: od č. g. fajm. Jož. Merzel-a 5 gl., od g. kapl. Drag. Hoferja 1 gld., od g. učenika Nik. Stonanika 50 kr., od čast. gosp. fajm. A. Krašovica v Adlešici 5 gld. — Neimenovana z Gorjan 1 gl. v pap. in 1 terdnj. za 1 gl. 6 kr. st. d. — Iz bohinske Bele 15 gl. o tridnevnic od g. fajm. in farmanov. — Zbirke o tridnevnic v Trebnem: 30 gl. v pap., 2 križavca po 2 gld. 12 kr. in 2 po 33 kr. st. den. — Iz Mavčič 9 gl. (vmes 1 gl. sr.) zbirk o tridnevnic: „Naj nam sv. Oče sprosijo, da bi v gnadi Božji živeli in umerli.“ — Duhoven sv. Očetu 5 gl. sr.: za odpušanje grehov in za srečno zadnjo uro. — S fare pri Kostelu 5 gld. v pap. nabirk pri tridnevnic; č. g. fajm. Š. L. 1 terdnj. za 2 gl. star. den.; g. B. J. kapl. 3 gl.; Vincencija A. 1 gl. sr.; Urša J. 1 dvajset.: vsi prosijo blagoslova za srečno zadnjo uro. — Iz stare Loke 22 gl. 83 kr. a. v. (9 gl. 43 kr. sr., 13 gl. 40 kr. v pap.), in sicer: Mat. Bernik, župan 1 gl.; Jera Šifrer 3 dvajset., prosi blagoslova za srečno zadnjo uro za-se in za vso družino; Antonija Šifrer 75 kr.: da bi mogla pobožno živeti; M. J. 1 dvajset.: za srečno zadnjo uro; M. T. 1 gld.: da bi mogla pobožno živeti in srečno umreti; Jan. T. 3 st. dvajs. (Dalje prihodnjič.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. M. P—k: Zastran „ker. n. in hom.“ ni kaj upanja. — G. J. Fr. v Wab. Min.: Hvaležno prejeli, in prosimo nadalje. Več kmali v pismu. — G. K. Hvala. — G. B. J. V. v M.: Blagovolite nadaljevati. —